

Sygn. akt I ACa 893/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Małgorzata Wolczańska (spr.) SA Joanna Kurpierz
Protokolant :	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. D.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 27 czerwca 2016 r., sygn. akt I C 741/15,

- 1) odrzuca apelację w części, w jakiej zmierza ona do zmiany orzeczenia o przyznaniu wynagrodzenia pełnomocnikowi powoda z urzędu;
- 2) oddala apelację w pozostałej części;
- 3) nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego;
- 4) przyznaje od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Katowicach) adwokatowi R. M. wynagrodzenie w kwocie 6 642 (sześć tysięcy sześciuset czterdziestu dwóch) złotych, w tym 1 242 (tysiąc dwieście czterdzieści dwa) złote podatku od towarów i usług, z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Joanna Kurpierz	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Małgorzata Wolczańska
---------------------	---------------------	---------------------------

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo wniesione przez M. D. przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w (...) o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 450 000 zł.

Sąd I instancji ustalił, że w dniu 29 listopada 2007 r. powód poddany był kontroli stomatologicznej w Areszcie Śledczym w B., gdzie stwierdzono konieczność usunięcia zębów 26 i 27. W 2008 r. powód także korzystał z konsultacji stomatologicznych. Nie wyrażał zgody na usunięcie wyżej wskazanych zębów. Następnie powód przebywał w Areszcie Śledczym w (...). W dniu 12 stycznia 2009 r. lekarz stomatolog w tym Areszcie przeprowadził u powoda zabieg usunięcia zęba 26. W dniach 15 i 16 stycznia 2009 r. miały miejsce kontrole po tym zabiegu. Wykonanie zabiegu i przeprowadzone po nim kontrole odnotowano w książce zdrowia powoda. Kolejno w okresie od dnia 22 maja 2009 r. do dnia 27 września 2011 r. powód przebywał w Zakładzie Karnym w W., gdzie w dniu 29 czerwca 2009 r. usunięto mu zęba 27. W 2012 r. w czasie ponownego pobytu powoda w Areszcie Śledczym w (...) stwierdzono u niego objawy zapalania zatok obocznych nosa. Powód skarżył się na bóle głowy. W czasie wizyty u lekarza stomatologa w dniu 9 lipca 2012 r. stwierdzono przetokę w okolicy usuniętego zęba 26 oraz zalecono konsultację chirurga szczękowego - co odnotowano w książce zdrowia powoda. Następnie w czasie kolejnych wizyt lekarskich w lipcu 2012 r. u powoda stwierdzano objawy zapalenia zatok. W związku z tymi dolegliwościami w dniu 4 września 2012 r. miała miejsce konsultacja w Poradni (...) (...) Publicznego Szpitala (...) w (...). W czasie tej konsultacji potwierdzono powstanie u powoda przetoki ustno-zatokowej w okolicy zęba 26 i zdecydowano o konieczności dalszego leczenia, tj. zabiegu operacyjnego w warunkach leczenia szpitalnego. W książce zdrowia powoda odnotowano fakt przeprowadzenia konsultacji w dniu 4 września 2012 r. i jej wynik oraz to, że wydano skierowanie do dalszego leczenia - ustalono termin zabiegu na dzień 26 września 2012 r. Dnia 25 września 2012 r. powodowi udzielono przerwy w karze. Na wyznaczony na dzień 26 września 2012 r. zabieg powód się nie stawił, podobnie jak na kolejny wyznaczony mu termin zabiegu. W czasie przerwy w karze powód pracował na pełny etat oraz dodatkowo na podstawie umowy zlecenia. Po przerwie w karze powód został przyjęty do Aresztu Śledczego w (...) z dniem 5 kwietnia 2014 r. Na zlecenie Sądu Penitencjarnego - Sądu Okręgowego w Katowicach lekarz stomatolog sporządził opinię o stanie zdrowia powoda. Potwierdzono w niej, iż powód nie wykonał w czasie przerwy w karze zaleconego zabiegu. Ustalono też, że 18 kwietnia 2014 r. w trakcie konsultacji laryngologicznej powód miał wykonane badanie Rtg zatok, w którym nie stwierdzono uchwytnych zmian radiologicznych w zatokach przynosowych. Wynik tego badania znajduje się w książce zdrowia powoda. Lekarz sporządzający opinię stwierdził, iż aktualnie stan powoda w zakresie dolegliwości związanych z zatokami jest stabilny oraz że powód może być leczony w zakładzie karnym. W czasie konsultacji lekarskiej w Areszcie Śledczym w (...) w dniu 11 czerwca 2014 r. powód oświadczył lekarzowi, iż w czasie przerwy w karze przez 1,5 roku nie znalazł czasu na wykonanie zabiegu, bo miał problemy finansowe i problemy związane ze zdrowiem ojca. Z kolei w czasie konsultacji w Poradni (...) (...) Publicznego Szpitala (...) w (...) przeprowadzonej w dniu 13 listopada 2014 r. stwierdzono u powoda aktywną przetokę ustno - zatokową w okolicy 26, bez wycieku treści i cech stanu zapalnego okolicznej błony śluzowej. Potwierdzono, iż wskazany jest zabieg operacyjny rewizji zatoki szczękowi lewej z plastyką przetoki, przy czym przed zabiegiem zalecono sanację jamy ustnej w zakładzie karnym. Termin przyjęcia powoda do Oddziału (...) celem wykonania zabiegu wyznaczono na dzień 18 marca 2015 r. W dniu 18 listopada 2014 r. w książeczce zdrowia powoda odnotowano, że w czasie wizyty u stomatologa powód nie zgodził się na leczenie - co potwierdził podpisem. Kolejna adnotacja o odmowie zgody na sanację jamy ustnej znajduje się w książce zdrowia powoda z datą 4 marca 2015 r. oraz z datą 9 marca 2015 r. W opinii o stanie zdrowia powoda sporządzonej na zlecenie Sądu Penitencjarnego - Sądu Okręgowego w Katowicach w dniu 15 kwietnia 2015 r. stwierdzono, że wykonana u powoda w dniu 27 marca 2015 r. konsultacja laryngologiczna wykazała stan miejscowy otolaryngologiczny dobry oraz że w dniu 18 marca 2015 r. powód zrezygnował z hospitalizacji w Klinice (...) w (...). W opinii podano też, że powód może być leczony w zakładzie karnym.

Sąd I instancji oddalił wnioski o przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków M. K. i M. M., a także o przeprowadzenie w sprawie dowodu z opinii biegłego uznając, iż przeprowadzenie tych dowodów jest w sprawie zbędne biorąc pod uwagę zarzut przedawnienia zgłoszony przez stronę pozwaną.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że co do zasady roszczenie, z jakim wystąpił powód znajduje podstawę w art. 417 § 1 kc w związku z art. 415 kc. Powód twierdził, iż doznał rozstroju zdrowia, a zatem szkody na osobie. Zgodnie z art. 445 § 1 kc w przypadku szkody związanej z wywołaniem rozstroju zdrowia lub uszkodzeniem ciała, poszkodowany może domagać się od sprawcy odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Sąd I instancji podkreślił, iż w sprawie ustalono, że zabieg usunięcia zęba – a więc zdarzenie, z którego powód wywodzi swoje roszczenie – był przeprowadzony w Areszcie Śledczym w (...) w dniu 12 stycznia 2009 r., zaś w okolicy tego usuniętego u powoda zęba doszło do powstania przetoki i zachodzi konieczność przeprowadzenia zabiegu chirurgicznego w celu jej likwidacji. Strona pozwana wskazując na datę zdarzenia, z którym powód wiąże swoje roszczenia podniosła zarzut przedawnienia, który w ocenie Sądu Okręgowego był uzasadniony, co stanowiło przyczynę oddalenia powództwa.

Wskazał Sąd Okręgowy, iż zgodnie z art. 442¹ § 1 kc roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Zdaniem Sądu I instancji zgromadzony do momentu zamknięcia rozprawy materiał dowodowy pozwalał na ustalenie, iż powództwo zostało wytoczone po upływie okresu przedawnienia dochodzenia roszczenia. Czynienie zatem dalszych ustaleń faktycznych w sprawie było zbędne. Sąd Okręgowy stwierdził, że oczywistym jest, iż zgodnie z brzmieniem art. 442¹ § 1 kc początkowa data biegu okresu przedawnienia nie jest tożsama z datą, w której doszło do zdarzenia będącego źródłem szkody, a zatem z datą zabiegu usunięcia zęba 26. Aby termin przedawnienia z tytułu czynów niedozwolonych mógł rozpocząć bieg, niezbędna jest świadomość poszkodowanego co do obu wymienionych w art. 442¹ § 1 kc elementów łącznie tj. szkody i osoby zobowiązanej do jej naprawienia. Ponadto w orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, iż przy ustalaniu wiedzy poszkodowanego trzeba się odwołać do kryteriów zobiektywizowanych, a mianowicie brać pod uwagę również okoliczności, w jakich doszło do powstania uszczerbku oraz zasady doświadczenia życiowego. Należy przy tym badać, czy poszkodowany zachował należytą staranność. Powinien on bowiem w swoich sprawach zachowywać się w sposób zapobiegliwy. Przedawnienie roszczenia odszkodowawczego rozpoczyna zatem bieg, kiedy poszkodowany może zdać sobie sprawę z pełni ujemnych następstw zdarzenia wyrządzającego szkodę.

W oparciu o zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd I instancji uznał, iż pełną wiedzę na temat skutków zabiegu usunięcia zęba 26 powód powziął najpóźniej w dniu 4 września 2012 r., tj. w dacie przeprowadzenia konsultacji w Poradni (...). Wprawdzie z dokumentacji lekarskiej (książki zdrowia powoda) wynika, iż już w czasie konsultacji lekarskiej w Areszcie Śledczym w dniu 9 lica 2012 r. u powoda zdiagnozowano przetokę, jednak Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom powoda, iż to po konsultacji przeprowadzonej w dniu 4 września 2012 r. powód miał pełną świadomość tego, iż przetoka i występujące u niego dolegliwości są skutkiem nieprawidłowo wykonanego u niego zabiegu usunięcia zęba 26. Także w piśmie z dnia 23 marca 2016 r. strona powodowa podała, iż pełną wiedzę o szkodzie i o podmiocie zobowiązanym do jej naprawienia powód miał od dnia 4 września 2012 r. A zatem wobec faktu, iż pozew został złożony w dniu 25 września 2015 r. Sąd Okręgowy stwierdził, iż powództwo zostało wytoczone po upływie okresu przedawnienia dochodzonego roszczenia. W związku z tym pozwany podnosząc zarzut przedawnienia mógł skutecznie uchylić się od zaspokożenia roszczeń powoda, co skutkowało oddaleniem powództwa.

W dalszej kolejności Sąd I instancji stwierdził, że bezzasadne jest twierdzenie powoda, jakoby pozwany podnosząc zarzut przedawnienia nadużywał swojego prawa. Powód powołał się przy tym na regulację wynikającą z art. 5 kc, który stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Sąd Okręgowy wskazał, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia może być uznane za naruszające art. 5 kc tylko w sytuacjach wyjątkowych i jeśli przekroczenie terminu przedawnienia jest niewielkie. Jednocześnie muszą za tym przemawiać okoliczności konkretnego wypadku zachodzące po stronie poszkodowanego oraz osoby zobowiązanej do naprawienia szkody, w tym charakter uszczerbku, jakiego doznał poszkodowany, przyczyna opóźnienia w dochodzeniu

roszczenia i czas jego trwania (wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CSK 611/12). W ocenie Sądu Okręgowego powód nie przedstawił żadnych uzasadnionych argumentów świadczących o tym, iż pozwany podnosząc zarzut przedawnienia nadużywa swojego prawa. Powód nie wskazał, jakie konkretnie zasady współżycia społecznego narusza swoim działaniem strona pozwana, podczas gdy strona domagając się zastosowania art. 5 kc. powinna podjąć próbę sformułowania tej zasady współżycia społecznego, z którą niezgodne w jej ocenie jest czynienie użytku z prawa podmiotowego. Tymczasem powód ograniczył się do ogólnego stwierdzenia, że przy ocenie przesłanki z art. 5 kc należy uwzględnić jego stan zdrowia wywołany konsekwencjami wadliwego usunięcia zęba. Sąd I instancji stwierdził, iż powód domaga się zadośćuczynienia w związku ze szkodą na osobie, jaka według jego twierdzeń pozostaje w związku z zabiegiem usunięcia zęba. Z istoty swojej dochodzenie tego typu roszczeń jest związane z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, gdyż jest to ustawowa przesłanka odpowiedzialności za taką szkodę. Mimo takiego charakteru szkody ustawodawca przewidział, że roszczenia te ulegają przedawnieniu. Samo powołanie się przez powoda na rozstrój zdrowia nie jest więc wystarczające. Podkreślił raz jeszcze Sąd, że dla ustalenia, iż podniesienie zarzutu przedawnienia jest nadużyciem prawa konieczne jest wykazanie szczególnych okoliczności dotyczących pokrzywdzonego i jego stanu zdrowia. Tymczasem, jak ustalono w sprawie, stan powoda jest stabilny. Zalecane jest wykonanie u niego zabiegu chirurgicznego w trybie planowym, po sanacji stanu jamy ustnej. Powód natomiast nie podejmuje wystarczających starań w tym celu. W okresie, kiedy powód korzystał w przewlekle w odbywaniu kary pozbawienia wolności, pracował i przez okres około półtora roku nie podejmował czynności w celu przeprowadzenia zabiegu. Nadto Sąd I instancji podniósł, iż zasadą jest, że termin przedawnienia roszczenia biegnie niezależnie od świadomości potencjalnie uprawnionego co do możliwości dochodzenia roszczenia przed sądem (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 10 kwietnia 2014 r., sygn. I ACa 7/14).

Z uwagi na fakt, iż powód jest pozbawiony wolności, nie pracuje, a ponadto w niniejszej sprawie korzystał ze zwolnienia od kosztów sądowych, Sąd Okręgowy na podstawie art. 102 kpc odstąpił od obciążania go kosztami postępowania.

Wynagrodzenie w stawce minimalnej ustalonej według charakteru roszczenia, powiększone o wartość podatku od towarów i usług, należne pełnomocnikowi powoda z urzędu Sąd Okręgowy zasądził na jego rzecz na podstawie § 2 ust. 1 i 3 w związku z § 10 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

W apelacji powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w punkcie 1 przez zasądzenie od pozwanego kwoty 450 000 zł, ewentualnie uchylenia wyroku w punkcie 1 i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, zamiany zaskarżonego wyroku w punkcie 3 przez przyznanie adwokatowi R. M. od Skarbu Państwa kwoty 7 200 zł wraz z 23% podatkiem VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, a także zasądzenia od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego powoda w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych, ewentualnie o przyznanie pełnomocnikowi powoda z urzędu od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, które nie zostały uiszczone w całości ani w części. Skarżący zarzucił :

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 5 kc w zw. z art. 442¹ § 1 kc na skutek niezastosowania zasad płynących z art. 5 kc w sytuacji, gdy wyjątkowy charakter przedmiotowej sprawy w świetle zasad współżycia społecznego nakazywał nie uwzględnić podniesionego zarzutu przedawnienia;
2. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 232 kpc w zw. z art. 227 kpc oraz art. 217 § 1 i 3 kpc przez oddalenie wniosków dowodowych powoda z zeznań świadków M. K. i M. M. oraz dowodu z opinii biegłego, podczas gdy przeprowadzenie tych dowodów miało istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy oraz zmierzało bezpośrednio do uzasadnienia stanowiska powoda i wyjaśnienia okoliczności spornych;
3. naruszenie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda w zakresie, w jakim skarżący kwestionuje oddalenie powództwa nie zasługuje na uwzględnienie. Jednak w pierwszej kolejności odnosząc się do objęcia apelacją także zawartego w zaskarżonym wyroku postanowienia o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej stwierdzić należy, że warunkiem skutecznego wzruszenia rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu, w wypadku przyznania tych kosztów pełnomocnikowi strony od Skarbu Państwa, jest złożenie przez pełnomocnika z urzędu w imieniu własnym zażalenia na to postanowienie. Możliwość wniesienia przez pełnomocnika z urzędu zażalenia na postanowienie sądu w przedmiocie jego wynagrodzenia stanowi uprawnienie, które przysługuje samemu pełnomocnikowi. Winien on zatem z niego skorzystać działając w imieniu własnym, a nie w imieniu strony, którą reprezentuje. Sama strona, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu nie posiada bowiem interesu prawnego w zaskarżeniu tego postanowienia, które nie narusza w żaden sposób jej sfery prawnej. Pokrzywdzenie orzeczeniem (gravamen) stanowi przesłankę dopuszczalności środków zaskarżenia (por. orzeczenia Sądu Najwyższego : postanowienie z 10 września 1997 r., II CKN 345/97, LEX nr 50523, uchwałę z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014/11/108, wyrok z 19 czerwca 2015 r., IV Cz 18/15, LEX nr 1793707). Z tych przyczyn niedopuszczalne było zaskarżenie apelacją wniesioną w imieniu powoda, zawartego w punkcie 3 zaskarżonego wyroku postanowienia, którym przyznano pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenie tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu przed Sądem I instancji. Okoliczność ta musiała więc skutkować odrzuceniem apelacji w tym zakresie, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 370 kpc w zw. z art. 373 kpc.

Kolejno podkreślić należy, że w apelacji powód nie kwestionuje, że roszczenie uległo przedawnieniu. Nie są też sporne ustalone przez Sąd Okręgowy istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktyczne. Skarżący zarzuca natomiast, że Sąd I instancji nie zastosował art. 5 kc, w sytuacji gdy wyjątkowy charakter przedmiotowej sprawy w świetle zasad współzycia społecznego nakazywał nie uwzględniać podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia. Z tym stanowiskiem skarżącego nie można się zgodzić, gdyż ocena Sądu Okręgowego, że pozwany nie dopuścił się nadużycia prawa podnosząc zarzut przedawnienia jest prawidłowa, użyte argumenty przekonujące i adekwatne do okoliczności sprawy.

Zgodnie z art. 5 kc nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Potrzebę istnienia w systemie prawa klauzul generalnych - jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 290/09, npbl. - trafnie określa wyrażone w piśmiennictwie stwierdzenie, że brak takich klauzul mógłby prowadzić do rozstrzygnięć formalnie zgodnych z prawem, jednak w konkretnych sytuacjach niesłusznych, bo nieuwzględniających w rozstrzyganych wypadkach uniwersalnych wartości składających się na pojęcie sprawiedliwości nie tylko formalnej, ale i materialnej. Klauzula generalna ujęta w art. 5 kc, odwołująca się do zasad współzycia społecznego, czyli odrębnych od norm prawnych reguł postępowania, wiążących się ściśle z normami moralnymi i obyczajowymi, ma właśnie na celu zapobieganie stosowaniu prawa w sposób prowadzący do skutków niemoralnych lub rozmiągających się zasadniczo z celem, dla którego dane prawo zostało ustanowione (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2012 r., III CSK 300/11, LEX nr 1218530).

Zaznaczyć również należy, że zasadą prawa cywilnego jest, że roszczenia majątkowe, a takiego dochodził powód, ulegają przedawnieniu w terminach wskazanych przepisami kodeksu cywilnego i uprawnieniem zobowiązanego jest podniesienie zarzutu przedawnienia. Niemniej zarzut przedawnienia może być uznany za nadużycie prawa, gdy indywidualna ocena okoliczności w rozstrzyganej sprawie wskazuje, iż opóźnienie w dochodzeniu przedawnionego roszczenia jest spowodowane szczególnymi przesłankami uzasadniającymi to opóźnienie i nie jest ono nadmierne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2000 r., III CKN 522/99, LEX nr 51563; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 204/01, LEX nr 78814 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 238/11, LEX nr 1129070).

Z uwagi na to, że zastosowanie przepisu art. 5 kc ma charakter wyjątkowy podnoszący zarzut nadużycia prawa przez przeciwnika powinien wykazać, że zaistniały wyjątkowe okoliczności, które skutki zgłoszenia tego zarzutu niweczyłyby, takie jak charakter uszczerbku jakiego doznał poszkodowany, przyczyna opóźnienia i czas trwania tego opóźnienia. Ocena, czy doszło do nadużycia prawa przy podniesieniu zarzutu przedawnienia, powinna być dokonywana w oparciu o obiektywne kryteria. Odnosząc te uwagi do realiów niniejszej sprawy stwierdzić należy, że nie zachodzą podstawy do podzielenia stanowiska skarżącego, że podnosząc zarzut przedawnienia pozwany nadużywa swego prawa.

Wskazać należy, iż słusznie przyjął Sąd Okręgowy, że powód co najmniej od 4 września 2012 r. posiadał pełną wiedzę odnośnie do skutków przeprowadzonego u niego w dniu 12 stycznia 2009 r. w Areszcie Śledczym w (...) zabiegu usunięcia zęba 26. Fakt ten wynika ze znajdującej się w aktach sprawy opinii o stanie zdrowia powoda sporządzonej na zlecenie VIII Wydziału Penitencjarnego Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 15 kwietnia 2015 r. (k. 34). Potwierdził to zresztą sam powód składając zeznania na rozprawie w dniu 27 czerwca 2016 r. Co najmniej od dnia 4 września 2012 r. powód miał zatem wiedzę zarówno o szkodzie, jak i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Wprawdzie powód spóźnił się z wytoczeniem powództwa w sposób nieznaczny, gdyż jego roszczenie uległo przedawnieniu z dniem 4 września 2015 r., a powód wniósł pozew w dniu 25 września 2015 r. (k. 7), tj. z chwilą, w której oddał go w administracji zakładu karnego (art. 165 § 3 kpc), to jednak nie sposób uznać, aby po jego stronie zaistniały jakieś szczególne przesłanki uzasadniające to opóźnienie. Sam fakt, iż powód nie posiada wiedzy z zakresu prawa cywilnego, nie uzasadnia zastosowania normy art. 5 kc. Zwłaszcza, że ostatecznie pierwotnie skarżący samodzielnie wystąpił z niniejszym żądaniem. Ubocznie też wskazać należy, że już od wielu lat osoby osadzone procesują się ze Skarbem Państwa domagając się przyznania im świadczeń pieniężnych z tytułu zadośćuczynienia, a świadomość możliwości wnoszenia tego rodzaju żądań jest powszechna w środowisku osób pozbawionych wolności. Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, że aktualny stan zdrowia powoda w znacznej części jest wynikiem postępowania samego powoda, za które odpowiedzialności pozwany ponosić nie może. Po wykryciu źródła dolegliwości powoda zagwarantowano mu bowiem przeprowadzenie zabiegów medycznych, na które bądź to powód się nie stawiał, bądź to nie wyrażał zgody na ich przeprowadzenie. Także w czasie, gdy przez prawie 1,5 roku na skutek przerwy w wykonaniu kary przebywał w domu, skarżący nie podjął żadnych starań ku temu, aby zadbać o swoje zdrowie. Natomiast przerwa w karze pozbawienia wolności udzielona mu została w związku z jego stanem zdrowia (zdiagnozowaną przetoką ustno – zatokową). W tej sytuacji nie sposób uznać, aby to pozwany w pełnym zakresie ponosił odpowiedzialność za rozwój u powoda schorzeń, które aktualnie wywołują u niego dolegliwości mające być podstawą do zasądzenia zadośćuczynienia w żądanej pozvem wysokości.

Reasumując Sąd Apelacyjny stwierdził, że powód nie wykazał, aby zaniechanie przez niego dochodzenia zadośćuczynienia roszczenia we właściwym czasie spowodowane było okolicznościami od niego niezależnymi, czy też jego szczególnie trudną sytuacją życiową. Nic nie stało na przeszkodzie ku temu, aby powód wytoczył powództwo w czasie, gdy przebywał w zakładzie karnym lub w trakcie przerwy w wykonywaniu kary. Nie można w tej sytuacji przyjmować, że oddalenie powództwa z powodu przedawnienia roszczenia prowadzi do skutków niemoralnych lub rozmiągających się z celem, dla którego instytucja przedawnienia została wprowadzona. Celem tej instytucji jest ochrona wartości przejawiającej się w pewności obrotu i stosunków prawnych. Skoro nie zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające uznanie zarzutu przedawnienia za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, to podniesiony przez skarżącego zarzut obrazy art. 442¹ § 1 kc w związku z art. 5 kc trzeba było uznać za niezasadny.

Z uwagi na to, że dotychczas zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dawał wystarczające podstawy do stwierdzenia, że roszczenie objęte pozvem uległo przedawnieniu to dopuszczenie dowodów z zeznań wnioskowanych przez powoda świadków M. K. oraz M. M., a także dowodu z opinii biegłego było zbędne i spowodowałoby jedynie przedłużenie postępowania. Z tych względów bezzasadne były zarzuty apelacji dotyczącego naruszenia art. 232 kpc w zw. z art. 227 kpc i 217 § 1 i 3 kpc przez oddalenie wniosków dowodowych powoda.

Z opisanych przyczyn Sąd Apelacyjny uznał apelację powoda w zakresie, w którym nie została ona odrzucona, za pozbawioną uzasadnionych podstaw, co skutkowało jej oddaleniem, o czym orzeczono na podstawie art. 385 kpc. Natomiast mając na uwadze wskazaną przez powoda w złożonym przez niego w oświadczeniu o stanie rodzinnym,

majątku, dochodzą oraz źródeł utrzymania sytuację majątkową oraz fakt, że oddalenie powództwa nastąpiło wobec przedawnienia roszczenia, a przekroczenie terminu było niewielkie, Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 102 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc, postanowił nie obciążać powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Wynagrodzenie pełnomocnika powoda z urzędu w postępowaniu apelacyjnym przyznano na podstawie § 4 ust. 1, 2 i 3 w zw. z § 8 pkt 7 i § 16 ust. 1 pkt 2 Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2015 r. , poz.1801), gdyż apelacja została złożona w dniu 27 lipca 2016 r.(§ 22 cyt. rozporządzenia). W tym miejscu dodać nadto należy, że Sąd Apelacyjny podziela stanowisko pełnomocnika skarżącego, zgodnie z którym rozstrzygając w niniejszej sprawie o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu należy odnieść się do stawek wynagrodzenia uzależnionych od wartości przedmiotu sprawy(wartości przedmiotu zaskarżenia). Stawki wynagrodzenia w sprawach „związanych z warunkami wykonywania kary” wiążą podstawę faktyczną żądania zadośćuczynienia lub odszkodowania z powstaniem krzywdy lub szkody wskutek zdarzenia mającego swe źródło w warunkach osadzenia w zakładzie penitencjarnym, co jednak nie obejmuje deliktów mających swe źródło w wadliwie wykonanym zabiegu lekarskim.

SSA Joanna Kurpierz SSA Piotr Wójtowicz SSA Małgorzata Wołczańska